

Cyberpesten, context en te beogen oplossingen

Guy Verbeeren, (FCCU),
 Fernand Mesdom (Dep. Onderwijs, (VL Gem),
 Marianne Bogaert, (EVO),
 in medewerking met
 Tom Van Renterghem, (Child Focus)

Cyberpesten of pesten in een modern kleedje ...

Marianne Bogaert

Internet en gsm hebben qua communicatie een hele nieuwe wereld doen opengaan.

Snel mail checken thuis of op verplaatsing, googlegewijs op zoek gaan naar informatie over van alles en nog wat, iedereen zowat overal kunnen bereiken en zelf overal bereikbaar zijn.

Meestal worden de cybermogelijkheden positief gebruikt en zijn er vooral voordelen aan snelle communicatie. We worden echter steeds vaker bestookt met ongewenste boodschappen en reclame. En wat meer is, kinderen en jongeren gebruiken internet en gsm ook als middel om anderen lastig te vallen.

Met de groei van de cybermarkt maakt ook cyberpesten opgang.

Cyberpesten ... what's in a name?

Gsm, sms, mms, instant messaging, interactieve spelletjes, internet, e-mail, chatrooms, websites, blogs, gastenboeken, spam, ... die door cyberpestkoppen aangewend worden om hun slachtoffer lastig te vallen, te bedreigen, te beledigen, ...

Internet en gsm zijn dé middelen bij uitstek om anderen anoniem te bestoken, overal en altijd.

Dit betekent dat thuis voor heel wat kinderen niet meer de veilige plek is waar ze zich kunnen onttrekken aan pesterijen.

De anonimiteit en geringe pakkans die ervaren wordt, maken dat kinderen zich vrijer voelen om online dingen te zeggen en te doen die ze nooit in het echte leven, in real life, zouden zeggen of doen. Cyberpestkoppen sturen hun pesterijen rond met een simpele muisklik, met 'enter' op het computerklavier, met de verzendtoets op hun gsm. Het iets 'betere' werk vertaalt zich in pestwebsites over slachtoffers met daaraan gekoppeld een gastenboek waarin

mogelijke medestanders hun bijdrage tot het pestwerk anoniem kwijt kunnen.

GSM-toestellen met ingebouwde camera geven een extra dimensie aan het cyberpesten. Kinderen en jongeren kunnen ten allen tijde ongewenste beelden met hun GSM vastleggen en verspreiden.

Pesten en cyberpesten: een wereld van verschil?

Er is alvast één belangrijk onderscheid. Bij cyberpesten is er geen sprake van onmiddellijk fysiek geweld. Het gaat meestal om verbaal en psychisch pesten, waarbij de gevolgen vaak langer aanslepen en meer impact hebben.

De (vermeende) anonimiteit zorgt er ook voor dat cyberpestkoppen verder gaan in hun pestwerk dan wanneer ze fysiek tegenover hun slachtoffer staan.

‘Sticks and stones may break my bones but words will never hurt me’, ‘verwijten kan mij niet bijten’: gesproken woorden zijn vluchtig. Je kan ze voor jezelf wel keer op keer herhalen en de pijn van het moment dat ze uitgesproken werden opnieuw voelen.

Bij mail, sms, . . . worden de woorden (en/of beelden) als het ware op je scherm en op je netvlies gebrand.

En tenslotte: bij cyberpesten is er geen ontsnappen mogelijk.

Je bent vogelvrij: 24 uur op 24, 7 dagen op 7.

Cyberpesten aanpakken

Cyberpesten is een relatief nieuw fenomeen dat zeker opgang kent met de explosieve groei van de gsm-markt en de opkomst van snel internet aan een vast (en betaalbaar) tarief per maand.

Dit brengt met zich mee dat er (nog) niet dadelijk strategieën voor handen zijn voor een efficiënte aanpak.

Cyberpesten gebeurt in een eerder besloten kring van intimi die op de hoogte zijn.

De conspiracy of silence is hier minstens even groot of nog groter dan bij levensecht pesten. (in real life) Het is bijzonder moeilijk om als volwassene/buitenstaander zicht te krijgen op wat zich in cyberspace tussen dader(s) en slachtoffer(s) afspeelt.

Belangrijk is dat ouders en leerkrachten op zijn minst weten dat cyberpesten bestaat en dat ze beseffen dat cyberpesten een bijzonder grote impact heeft.

Ouders worden op de meest mogelijke en onmogelijke momenten wel geconfronteerd met biepende gsm's van hun kinderen. Alweer een berichtje.

Van nachtelijk sms-verkeer onder de donsdeken zijn ze dan vaak weer niet op de hoogte. Veel ouders hebben er geen flauw idee van in welke chatrooms hun kinderen rondhangen, wat ze daar

intikken of welke e-mails en smsjes ze versturen of toegestuurd krijgen.

Kinderen en jongeren zijn over het algemeen beter op de hoogte van cybertechnologie en de cyberwereld dan hun ouders en leerkrachten en weten bovendien die wereld desgevallend hermetisch af te sluiten voor volwassenen.

EVO en cyberpesten

EVO verzorgt infosessies voor ouders en leerkrachten.

In zo'n infosessie bekijken we aan de hand van praktijkvoorbeelden wat cyberpesten is en hoe kinderen en jongeren ICT aanwenden om leeftijdgenoten 24 uur op 24, 7 dagen op 7 lastig te vallen.

Daarnaast besteden we aandacht aan de mogelijkheden en beperkingen om het fenomeen cyberpesten aan te pakken.

We nemen met andere woorden ouders en/of leerkrachten mee op een trip in cyberspace en bekijken samen met hen de verschillende mogelijkheden die gsm en internet bieden om met elkaar te communiceren en waar de cyberpestvalkuilen liggen.

Een reeks concrete tips sluit de infosessie af.

Ouders en school zijn —meer nog dan bij het gewone pesten— partners in preventie en aanpak van cyberpesten.

Cyberpesten kan evenwel niet los gezien worden van het gewone pesten waarbij preventie en aanpak kaderen in een algemeen beleid inzake welzijn en welbevinden op school.

Marianne Bogaert

EVO vzw

Educatieve Vereniging voor Ouderwerking in het Officieel Onderwijs
Schoonmeersstraat 26

9000 Gand

09/222.86.73

evo@rago.be

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/evo>

Cyberpesten

F. Mesdom
 Departement Onderwijs
 Vlaamse Gemeenschap

Het probleem

Pesten is niet nieuw. In elke groep duiken sinds mensenheugenis personen op die anderen graag de duivel aandoen of op stang jagen. Hierbij is de grens tussen grapje en pestgedrag niet altijd even duidelijk. In elke groep kan men ook makkelijk mensen met een slachtofferprofiel aanwijzen.

In cyberspace gelden dezelfde wetten als voor de gewone wereld. Pestgedrag wordt jammer genoeg uitvergroot door de eigen aard van het medium: de anonimiteit van het medium versterkt het machtsgevoel van de pester en versterkt het gevoel van onmacht bij de gepeste. Het slachtoffer weet zelden wie er achter een pesterij zit; bovendien achtervolgt het hem altijd en overal (anytime, anywhere): ook ver buiten de schooluren, buiten de speelplaats. De pesterij heeft ook een breder bereik door publicatie op het wereldwijde internet. Vergeten we ook niet dat het internet drempelverlagend werkt voor erg gemene peststreken: de pesterij is zo verstuurd en de pester krijgt niet onmiddellijk feedback over de impact van zijn gedrag op het slachtoffer.

Aanpak en oplossingen:

Bij het bestrijden van pesten wordt meestal een vijfsporenaanpak voorgesteld. Ook ten aanzien van cyberpesten bieden deze vijf sporen een zinvol kader om onze acties te ordenen:

- Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:
- Naar het kind luisteren en haar/zijn probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen. Dit kan inhouden dat het kind duidelijk gemaakt wordt dat het diskreet moet omgaan met informatie die het aanbiedt op het internet.
- Soms is meer gespecialiseerde sociale vaardigheidstraining nodig zodat het zich minder stuntelig of kwetsbaar zal gedragen.

Steun bieden aan het kind dat zelf pest:

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent. Vaak is het nodig het verschil duidelijk te maken tussen een grapje en echt pesten. Soms beseffen de pesters niet welke impact hun gedrag heeft. Vaak hebben ze ook geen zicht op de echte achtergronden van hun gedrag.

Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen; je hoeft niet uit te blinken in negatief gedrag om "iemand" te zijn..

Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

De grote groep medeleerlingen betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

Met de grote groep meelopers praten over pesten en over hun eigen rol daarbij. Afzijdig blijven betekent ook medeverantwoordelijk zijn.

De school steunen bij het aanpakken van het pesten:

Werken aan het tot stand brengen van een algemeen beleid van de school rond veiligheid en pesten waar de hele school bij betrokken is. Daartoe hoort de intentie om het probleem in kaart te brengen, duidelijke richtlijnen te bepalen van wat kan en niet kan, oog te hebben over wat gebeurt met de leerlingen rond pesten en resoluut en consequent acties te ondernemen bij het vaststellen van problemen

De ouders steunen:

Ouders gaan niet altijd vrijuit bij een pestprobleem. Leerlingen geven duidelijk aan dat een pluspunt voor pesters de ICT-onwetendheid van hun ouders is.

Ouders van gepeste leerlingen moeten daarnaast ondersteund worden bij het ontdekken van opvoedingsondersteunende maatregelen en indien nodig doorverwezen naar deskundige hulp.

Cyberpesten in de strafrechtelijke sfeer

G. Verbeeren
Federale Politie
Algemene directie van de Gerechtelijke Politie
Directie voor de bestrijding van
economische en financiële criminaliteit

Pesten via de moderne telecommunicatiemiddelen (o.a. via Internet) is een handeling die ook strafrechtelijk kan worden vervolgd. In het strafwetboek in het bijzonder staan een aantal artikels waarmee de 'dader' van het pesten kan worden vervolgd en eventueel kan worden gestraft.

Een van de meest voor de hand liggende artikels om cyberpesten strafrechtelijk aan te pakken is artikel 442bis (ingevoegd bij wet van 30 oktober 1998) over belaging, zeg maar stalking :

Hij die een persoon heeft belaagd terwijl hij wist of had moeten weten dat hij door zijn gedrag de rust van die bewuste persoon ernstig zou verstoren, wordt gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot twee jaar en met geldboete van vijftig frank tot driehonderd frank of met een van die straffen alleen.

Tegen het in dit artikel bedoelde misdrijf kan alleen vervolging worden ingesteld op een klacht van de persoon die beweert te worden belaagd.

De bepalingen van het artikel zijn zeer ruim, zodat alles wat de rust op een ernstige manier verstoort, in principe als strafbaar gedrag kan worden aangezien. Er wordt geen bijzonder opzet of schuld vereist in hoofde van de dader.

Hoewel in beginsel de instelling van een vervolging helemaal niet onderworpen is aan een klacht van de benadeelde of aan enige goedkeuring van zijnentwege (openbare misdrijven), is het misdrijf 'belaging' een van die uitzonderingen die slechts kunnen vervolgd worden na klacht van de benadeelde persoon. Dergelijk misdrijf wordt een klachtmisdrijf genoemd, of ook privaat misdrijf. Een klachtmisdrijf is een misdrijf dat wordt geacht zo een individueel belang te raken dat een strafrechtelijke reactie integraal afhangt van de wens van het betrokken individu om op te treden. Beklaagt de betrokkene zich niet, dan kan het openbaar ministerie geen strafvervolging instellen.

De meeste misdrijven (vb. slagen, diefstal, zedenfeiten) zijn echter geen klachtmisdrijven.

Het indienen van een klacht is wel geen garantie dat door het openbaar ministerie vervolging wordt ingesteld. Er kan wel worden gesteld dat indien voldoende elementen voor een verder onderzoek voorhanden zijn, of kunnen worden gevonden (o.m. bewijzen), het openbaar ministerie steeds een strafonderzoek zal starten.

Aangezien het hier gaat om 'cyberpesten' spreekt het voor zich dat vooral de sporen, de bewijzen in die cyberomgeving zullen moeten gezocht worden. Het onderzoek van een computer, het opvragen van verkeersgegevens bij een telecomoperator of bij een Internet Service Provider zijn maar enkele onderzoekshandelingen die tot opheldering van het misdrijf kunnen bijdragen. Voor dergelijke onderzoekshandelingen kan beroep worden gedaan op de Computer Crime Units van de Federale Politie.

Aangezien het misdrijf van cyberpesten zich voordoet in een cyberomgeving—een soms zeer vluchtige omgeving—is de opsporing niet altijd gemakkelijk omdat sporen achteraf soms niet meer bestaan. Het is daarom enorm belangrijk bij een klacht zoveel als mogelijk elementen/bewijzen te voegen. Ze kunnen in het onderzoek nuttiger zijn dan aanvankelijk was gedacht. Enkele voorbeelden :

- E-mailberichten met de volledige header waarin de oorsprong van het bericht kan worden gevonden.
- Schermafdrucken van chatsessies, blogs, sites, ...
- Juist tijdstip van de waarneming(en)
- Logfiles van de gebruikte (chat)programma's

Is men (bij de klacht) niet in het bezit van deze 'documenten', dan is er steeds de mogelijkheid ze naderhand te laten voegen aan het dossier.

Het Belgische strafrecht is dus perfect in staat, indien een klacht wegens belaging (cyberpesten) wordt ingediend, vervolging in te stellen. Het verdient echter aanbeveling 'beter voorkomen dan genezen' steeds in het achterhoofd te houden. Uit ervaring kan immers gesteld worden in heel wat van de strafdossiers i.v.m. cyberpesten door de pester misbruik werd gemaakt van informatie die eerder door het slachtoffer (vertrouwelijk/intiem/speels) aan de dader was overgemaakt. Een typisch voorbeeld hiervan zijn de foto's (hoofdzakelijk naaktfoto's) die met tekst en dito uitleg (bv. na afgesprongen relaties) worden verspreid via het Internet aan derden. Internetgebruikers, en vooral jongeren, dienen daarom bewust te worden gemaakt dat 'eens de foto verzonden', de foto 'in the wild' is. Men heeft er vooral geen zeggenschap meer over; derden kunnen ermee doen wat ze willen. Hetzelfde geldt uiteraard ook voor andere 'informatie'.

Besluit

Jongeren dienen in elk geval met de nieuwe telecommunicatietechnologie te leren omgaan. Ze moeten die technologie blijven zien als een prachtig instrumentarium waarmee de wereld aan hun voeten ligt. Ze moeten daarnaast ook bewust blijven dat ze ermee ook soms kunnen gevaar lopen. Het zijn vaardigheden die hen moeten worden aangeleerd; een kwestie van opvoeding dus.

Tips

Hoe kan men zich beschermen tegen mogelijke stalkers?

Elke gebruiker van de nieuwe technologieën, moet zelf mee instaan voor de beveiliging van zichzelf tegen mogelijke misbruiken. Algemeen genomen komt het steeds neer op het zoveel mogelijk beperken van de verspreiding van persoonlijke contactgegevens.

Inzake het Internetgebruik

- Geef GEEN persoonlijke gegevens (telefoonnummer, adres, e-mail, naam,...) door op Internet aan correspondenten of websites waarvan je de echte identiteit in de reële wereld niet kent.
- Publiceer geen persoonlijke gegevens op Internet. Een eigen website met familiefoto's en persoonlijke contactgegevens is misschien wel leuk maar kan worden misbruikt voor andere doeleinden door personen met slechte bedoelingen.
- Maak gebruik van toepassingen waarbij het voor andere Internetgebruikers onmogelijk is om jouw Internetadres te kennen. Chatten op het web is in die zin veiliger dan bijvoorbeeld via IRC.
- Stel de gebruikersopties van chat-toepassingen zo in dat alleen personen die jij wenst te spreken, je kunnen contacteren. Duid ook aan dat je Internetadres niet mag bekend gemaakt worden aan andere chatters.
- Encrypteer je berichten en bestanden voor je ze het Internet opstuurt.
- Gebruik paswoorden die bestaan uit een combinatie van letters, cijfers en leestekens. Hoezeer je er ook van houdt, gebruik niet de namen van je liefje, vrouw, kinderen, hond. Gebruik niet voor alle Internetdiensten hetzelfde paswoord. Verander de paswoorden regelmatig.
- Installeer recente anti-virusprogramma's en actualiseer deze regelmatig.
- Gebruik een "firewall" toepassing op je persoonlijke PC om hackers buiten en je eigen gegevens binnen te houden.

In het gebruik van GSM en telefoon

Maak gebruik van een privaat telefoonnummer en laat je telefoonnummer niet publiceren in de telefoongids. Vraag je telefoon- of GSM-operator om bij een oproep jouw telefoonnummer niet aan de opgeroepene door te geven. (Activatie van de CLIP optie)

Slachtoffer van een stalking – wat te doen?

Denk je het slachtoffer te zijn van stalking, handel dan als volgt:

- Bewaar dan alle elementen die verwijzen naar de STALKER;
- Electronische berichten (e-mail, SMS) blijven best bewaard in de apparaten en de bestanden waarin zij normaal worden opgeslagen (in het geheugen van de GSM of in de e-mail toe-

passing). Wijzig niets aan deze berichten en wis ze ook niet ! Noteer de datum en het tijdstip van elk feit (tot op de minuut precies)

- Treed assertief op en maak het aan de STALKER duidelijk met een melding of een verwittiging dat
 - de STALKING absoluut ongewenst is ;
 - de STALKER dergelijke activiteiten onmiddellijk dient te stoppen.
- Neem contact op en meld de feiten aan :
 - je eigen telecom-operator of deze van de stalker
 - je Internet Service Provider of deze van de stalker

Houdt het stalken niet op na de verwittiging of na tussenkomst van operator of ISP, dan kan je overwegen om klacht neer te leggen bij een politiedienst. Dat kan je doen bij de lokale politie, maar het is hier aangewezen om dit te doen bij een regionale Computer Crime Unit.

Om je klacht neer te leggen kan je de berichten van de STALKER uitdrukken op papier.

Dit bevat echter meestal niet alle technische informatie. Sla de gegevens op op diskette of cd-rom.

Weet je niet hoe je dit moet doen, contacteer dan een Computer Crime Unit om hieromtrent richtlijnen te krijgen.

Neem na de noodzakelijke waarschuwingen geen rechtstreeks contact meer op met de STALKER. Dit zou kunnen resulteren in gevaarlijke toestanden.

Als reactie op een stalking kan het slachtoffer :

- alle eerder vermelde preventieve maatregelen treffen ;
- zich laten schrappen uit nieuwsgroepen, mailinglijsten, websites,...

de wijziging aanvragen van :

- E-mail adres
- Internet Service Provider
- Telefoonnummer

Contactgegevens :

Federale Politie
Directie voor de bestrijding van
economische en financiële criminaliteit
Federal Computer Crime Unit
Notelaarstraat 211 - 1000 Brussel
Tel. : 02 / 743 74 74
Fax : 02 / 743 74 19
Web : www.fedpol.be
E-mail : contact@fccu.be

Cyberpesten, context en te beogen oplossingen

Verantwoordelijke atelier :
Tom Van Renterghem, **Child Focus**

Verslag :
Cindy Strosberg

Bij cyberpesten gaat het over kwetsende boodschappen en/of genante informatie die via de moderne communicatiemiddelen door cyberpestkoppen aangewend worden om hun slachtoffer lastig te vallen, te bedreigen, te beledigen. Bij cyberpesten is er geen sprake van onmiddellijk fysiek geweld, het gaat meestal om verbaal en psychisch pesten, waarbij de gevolgen vaak langer aanslepen en meer impact hebben. Men is zich niet altijd bewust van de impact van wat men doet op het internet, de reacties van de anderen zijn niet zichtbaar en er is plotseling een veel grotere verspreiding van de genante informatie.

De FCCU¹, die deel uitmaakt van de Federale politie, probeert de internetgebruikers te leren hoe zij hun computer “safe” moeten houden en laat toe internetgebruikers meldingen te doen betreffende allerhande informatie; zoals bijvoorbeeld racisme, kinderpornografie, fraude, ... Om cyberpesten actief tegen te gaan, stellen zij een vijfsporenbeleid voor.

1. Er moet steun geboden worden aan de gepeste leerling, door met hem te spreken, zijn assertiviteit te versterken, zijn sociale vaardigheden te optimaliseren en hem aan te moedigen om niet slordig om te springen met persoonlijke informatie. De internetgebruiker moet bijvoorbeeld aanleren om geen persoonlijke gegevens door te geven op internet aan correspondenten of aan websites waarvan de echte identiteit in de reële wereld niet gekend is, om geen persoonlijke gegevens op internet te publiceren, om aangepaste paswoorden te gebruiken, om recente anti-virusprogramma's te installeren en om de berichten en bestanden te encrypteren vooraleer zij via internet opgestuurd worden.
2. De pester kan ook gesteund worden door hem sociale vaardigheden aan te leren; om de impact van zijn daden te kennen en hem duidelijk maken dat er andere manieren zijn “om iemand te zijn” en “er te staan”.
3. Een grote groep meelopers draagt de medeverantwoordelijkheid van het pesten. Ook met hen moet er gepraat worden.
4. De school moet ook werken aan het tot stand brengen van een algemeen beleid rond veiligheid en pesten waar de hele school bij betrokken is. Daartoe hoort de intentie om het probleem in kaart te brengen, duidelijke richtlijnen te bepalen enz. . .

5. De ouders zijn vaak boos op de school en gaan het kind “overkoesteren”; dit helpt het kind niet vooruit. Ouders moeten hun kind ernstig nemen met de vraag: hoe garandeer ik de veiligheid van mijn kinderen op het internet?

Mevrouw Marianne Bogaert (EVO) geeft ook concrete tips aan kinderen en aan hun ouders om zich te beschermen tegen mogelijke stalkers. Zij geeft de volgende raad:

- leer kinderen de pestberichten te melden aan iemand die zij vertrouwen;
- leer kinderen SMS's en hatemails op te slaan voor bewijzen;
- leer kinderen in chatrooms de operators online aan te spreken;
- leer kinderen bij pestwebsites de provider van de webruimte aan te spreken;
- leer kinderen pestmails te blokkeren en negeren;
- leer kinderen scheldpartijen niet persoonlijk op te vatten;
- leer kinderen bewijzen bewaren;
- leer kinderen voorzichtig zijn voor de inhoud en vorm van wat er gestuurd moet worden;
- leer kinderen geen informatie over andere mensen op hun eigen blog te zetten;
- leer kinderen om vriendelijk te blijven in de chatcontacten;
- en leer uw kinderen wachtwoorden nooit door te geven.

Volgens Marianne Bogaert² “ is het belangrijk dat ouders en leerkrachten op zijn minst weten dat cyberpesten bestaat en dat zij beseffen dat cyberpesten een bijzonder grote impact heeft”. Aan de ouders wordt aangeraden om de kinderen ernstig te nemen en met hen te communiceren over het internetgebruik. Zelf leren over internet helpt ook.

Ouders moeten bovendien weten dat zij aangifte kunnen doen bij ernstige gevallen. Inderdaad, pesten via de moderne communicatiemiddelen (o.a. via internet) is een handeling die ook strafrechtelijk kan vervolgd worden³. Het indienen van een klacht is wel geen garantie dat door het openbaar ministerie vervolging wordt ingesteld. Er kan wel worden gesteld dat indien voldoende elementen voor een verder onderzoek voorhanden zijn, of kunnen gevonden worden (o.m. bewijzen) het openbaar ministerie steeds een strafonderzoek zal starten. Volgens Guy Verbeeren⁴ is één hatemail genoeg om naar de FCCU te stappen, het is de ernst die telt en niet de hoeveelheid. In geval van stalking, wordt verzocht alle elementen die verwijzen naar de stalker te bewaren, de tijdstip van elk feit te noteren, assertief op te treden door de stalker duidelijk te maken dat zijn gedrag ongewenst is. De feiten kunnen ook gemeld

1 Federal Computer Crime Unit

2 EVO vzw

3 Een van de meest voor de hand liggende artikels om cyberpesten strafrechtelijk aan te pakken is het artikel 442bis (ingevoegd bij wet van 30/10/1998) over belaging of stalking

4 FCCU

worden aan de Telecom operator of Internet Service Provider van de stalker of van het slachtoffer.

Jongeren moeten zonder uitzondering met de nieuwe telecommunicatietechnologieën leren omgaan. Internet is een fantastisch communicatiemiddel en informatiebron. Jongeren én ouders moeten echter ook bewust blijven dat er een keerzijde bestaat waarbij jongeren soms gevaar kunnen lopen.

